

Křtinský zpravodaj

2 / 2014 Červenec

www.křtiny.cz

Vážení spoluobčané,

od vydání našeho jarního Zpravodaje uplynulo, i když se to nezdá, už poměrně dost času. Jak to ve Křtinách v posledních dobách bývá zvykem, byl to čas, který byl plný akcí a událostí. Protože není možné vzpomenout všechny, tak dovoluji aspoň některé. Mezi těmi zásadními, které nejvíc vypovídají, že se dovedeme domluvit a spojit společně síly je další velký úspěch v soutěži Vesnice roku, kde jsme letos byli oceněni Bílou stuhou za práci s mládeží. Jen několik postřehů z návštěvy komise, které jsem zaznamenal a nejenom já. Jedna členka komise během návštěvy našeho chrámu a při krátkém koncertu Kantily měla oči zalité slzami a děkovala za tak krásný zážitek. Celá komise byla překvapena, v jakém množství jsme je přivítali a následně ukázali, jak široký okruh zájmů máme. Celý ten Sousedský jarmark, jak jsme to nazvali, byl nádherný a velké poděkování všem, kteří se na prezentaci podíleli. I nás, organizátory, překvapilo, kolik šikovných a ochotných sousedů se na Jarmarku sešlo a předvedlo své umění. Věřte, že jsme komisi způsobili hodně problémů při letošním rozhodování, která obec je vlastně nejlepší. Nejenom stuha, ale také třetí místo v Jihomoravském kraji za bramborové ertepláky s mrkví a makem. Autorky této pochoutky jsou pí. Marie Hrubá a Svatava Urbánková, moc děkujeme.

Další úspěch získaly také naše webové stránky, v krajské soutěži Zlatý erb jsme obdrželi Cenu veřejnosti. Byli jsme svědky další divadelní premiéry, kterou nastudovalo Křový a řady koncertů a různých vystoupení. Možná si mnozí z nás ani neuvědomují, že autorské divadlo, které vytváří a nastudovává vlastní dramatická díla, je poměrně vzácným jevem. Většina divadelních souborů přebírá repertoár od jiných autorů. Važme si toho.

Myslím, že se podařilo velmi důstojně oslavit významné výročí 100 let Sokola, které připadlo na letošní rok. Všichni jsme se sešli v sále Spolkového

domu, kde byla výstava fotografií, sokolských medailí a diplomů, uctili jsme památku padlých Sokolů u sochy Legionáře a následně na hřišti u školy jsme měli možnost se přesvědčit, že sokolský duch mezi námi stále žije, když jsme shlédli všechna vystoupení. Při cimbálové muzice a nachystaném občerstvení jsme v oslavách pokračovali dlouho do večera. Protože toto číslo vyjde o školních prázdninách, chtěl bych poděkovat všem pedagogům pod vedením pana ředitele Petra Lukáše za nově nastolený systém práce a poblahopřát jim k výsledkům, kterých při výchově naší mládeže během školního roku dosáhli. Přeji také všem žákům krásné prázdniny a buďte opatrní, ať se všichni po prázdninách ve zdraví vrátíte.

Známe už také termín podzimních komunálních voleb, které budou 10. a 11. října. Někteří se ptají jestli budu ještě kandidovat na starostu. Budu, protože si myslím, že mám ještě co nabídnout a společně jsme schopni Křtiny posunout ještě dál. Věřím, že předvolební soutěž o voličskou přízeň bude mezi stranami a sdruženími vedena v korektním duchu, bez podpásovek, polopравd a účelových, „zaručených“ informací. Doufám, že ještě stihneme vydat jedno číslo Zpravodaje, abych mohl poděkovat všem zastupitelům a zaměstnancům úřadu za spolupráci, která byla prospěšná pro nás všechny.

Dovolte mně popřát vám všem hezké prožití období dovolených a prázdnin, které právě začaly.

Váš starosta

OBEČ

Co nás letos ještě čeká

Protože jsme byli letos velmi úspěšní při získávání dotací, podaří se poměrně zásadním způsobem změnit střed obce. Již na jaře jsme instalovali lavičky, stůl, odpadkové koše, které doplnily čtyři velké květináče osázené květinami. V první polovině srpna firma TR Antoš vybuduje další dětské hřiště, které bude ve dvorním traktu Spolkového domu. Na toto hřiště jsme obdrželi dotaci z MMR ve výši 260 000 Kč. Dále přijde na řadu rekonstrukce hasičské zbrojnice - nová fasáda, výměna dveří, výměna vrat a vybudování zpevněné plochy před hasičkou. Na tuto akci nám byla přiznána dotace z JMK ve výši 190 000 Kč a velkou část prací provedou naši hasiči svépomocí brigádnicky.

Do konce září se uskuteční projekt, který dostal název Sluneční stezka. Bude začínat u ZŠ a MŠ ve Křtinách a končit u arboreta. S tímto projektem přišli v zimních měsících Martin Bělehrádek a Petr Švenda ml. Po podání žádosti byl velmi pozitivně ohodnocen na JMK a byla nám přiznána celá nekrácená dotace ve výši 50 000 Kč.

Další bude rekonstrukce pochozích ploch kolem úřadu a Jednoty včetně chodníku směrem na Jedovnice až k číslu popisnému 116. Po jednání s Vodárenskou společností Boskovice jsme se dohodli, že při té příležitosti vymění starý vodovodní řad, aby se nemuselo do nového chodníku zasahovat. Chtěl bych tímto poděkovat panu řediteli Fialovi za velmi vstřícné a korektní jednání. Na tuto akci jsme dostali z MMR 600 000 Kč.

V současné době probíhá zpracování dokumentace na výběr dodavatele na zateplení, zhotovení fasády a výměnu oken Úřadu městyse. Pokud vše půjde normálně, měli bychom začít koncem září, aby se vše stihlo do konce podzimu. Byla nám přiznána dotace ze SFŽP v celkové výši 2 300 000 Kč.

Jak sami vidíte, je toho před námi dost, tak snad všechno dobře dopadne.

Starosta

Jubilanti

V následujících měsících oslaví životní jubilea tito naši spoluobčané:

Červenec

Vítězslav Hošek, Jiřina Kučerová, Milan Machač, Jan Opletal, Ludmila Pražáková

Srpen

Alena Hubeňáková, Hana Kolingerová, Jarmila Perglerová (Santini), Jaroslav Popelka, Miroslav Příkryl, Jindra Tarnovská

Září

Ludmila Boháčková, Marie Gricová, Anna Koukalová, Irena Vyroubalová (Santini)

Říjen

Marie Bischofová, Jitka Dürerová, Eva Gricová, Zdeněk Gric, Karel Musil

Přejeme jim do dalších let života dobré zdraví a osobní spokojenost.

Staráme se o církevní památky?

Jsem přesvědčen, že staráme a dobře. Dokladem toho je loňské rozhodnutí křtinského zastupitelstva, kdy jsme se v zákonné lhůtě přihlásili k vlastnictví církevních staveb na našem katastru, které neměly svého vlastníka. Nejenom přihlásili, ale začali jsme je také opravovat, aby dostaly novou, upravenou podobu.

Jako první byl na jaře demontován Centrální kříž na hřbitově z roku 1799, který byl převezen do restaurátorské dílny v Olomouci. Na podzim bude instalován na důstojné místo v nové rozšířené části hřbitova, podle vypracované studie, která řeší celkovou koncepci hřbitova a podle níž jsou postupně upravovány cesty a další objekty na našem hřbitově. Předpokládaný náklad na restaurování kříže se pohybuje kolem 100 000 Kč. Bude uhrazen z obecního rozpočtu.

Na jaře byla velmi zdařile rekonstruována kaplička na Bukovském kopci, poté požehnána během Vyškovské pouti v neděli dne 29. června. S Msgr. Peňázem jsme se dohodli, že se bude nazývat Vyškovskou kapličkou. Slavnost žehnání proběhla ve velmi hezkém duchu za účasti mnoha poutníků, z nichž někteří byli v krásných krojích. Mezi poutníky byl také náměstek hejtmana JMK Roman Celý, který se slavnosti také zúčastnil. Velké poděkování patří paní restaurátorce, která na opravy dohlížela a sama restaurovala sochu Panny Marie a také všem ostatním, kteří se na opravě podíleli. Prostředky na opravu jsme získali prostřednictvím MAS Moravský kras a dotace ze SZIF ve výši 85 000 Kč.

Pokud by v dalším období byl dostatek finančních prostředků, nebo možnost získat dotaci, uvažujeme o znovuoobnovení církevních staveb, které byly na našem katastru v minulém období odstraněny. Jsou dochovány na dobových fotografiích a ve vzpomínkách pamětníků. Snad se podaří alespoň některé zrekonstruovat.

Starosta

Komunální volby

V říjnu letošního roku proběhnou řádné volby do obecních zastupitelstev, z nichž vzejde nová reprezentace naší obce. Jde o významný akt, který rozhodne o obsazení a činnosti Úřadu a zastupitelstva Křtin na čtyři příští roky. Proto ani náš Zpravodaj nemůže toto téma pominout. Smyslem Zpravodaje a snahou redakce je vyvážené informování o životě v obci, tedy i o volbách.

Na konci září plánujeme vydat poslední předvolební číslo Zpravodaje, v němž bychom rádi shrnuli činnost stávajícího Zastupitelstva za celé končící čtyřleté období.

Zároveň, abychom zachovali neutrální postoj ke všem soupeřícím stranám, nabízíme po dohodě s vedením obce všem politickým subjektům, které

se ve Křtinách řádně zaregistrují k účasti v podzimních volbách, zveřejnění volebního programu v rozsahu dvou stran obvyklého formátu Zpravodaje, který v něm otiskneme bez jakýchkoli redakčních zásahů. Chceme tím zajistit rovné podmínky i pro ty subjekty, které nemají zastoupení v současném dosluhujícím zastupitelstvu.

Redakce

Kulatý stůl

Z iniciativy Místní akční skupiny (MAS) Moravský kras se v pondělí 19. května 2014 v podvečer uskutečnilo v hostinci u Farlíků zajímavé setkání představitelů a obyvatel obcí Křtínska, nazvané „Kulatý stůl obcí Bukovina, Bukovinka, Habřůvka, Křtiny“. Kromě obcí uvedených v názvu se zúčastnili i představitelé Březiny.

Závěry kulatého stolu ukázaly na tyto klíčové přednosti našeho regionu, jichž si jako jeho obyvatelé ceníme: Krásná okolní příroda a nárůst aktivity občanské společnosti. S tím souvisí kvalitní životní prostředí a bohatý spolkový život. Naopak jako největší negativum, s nimž region zápasí, je jednoznačně vnímán stav komunikací, bezpečnost pro pěší a ztráta volné přírody, díky masivnímu rozrůstání obcí vlivem developerských aktivit. S posledně jmenovaným problémem zápasí všechny okolní dědiny, my křtinští naštěstí méně, protože v našem údolí se *Beverly Hills* postavit nedají.

S výhledem do roku 2020 si většina účastníků přála zlepšení stavu komunikací, užší dobrovolnou kooperaci obcí v subregionu, odlehčovací parkoviště, bankomat, atd.

Mezi nápady, které v plénu zazněly, stojí za zmínku zachování škol v dnešní podobě, protože některé obce se obávají jejich rušení na svém území, zřízení chodníku mezi Křtinami a Březinou, instalace informačních tabulí v obcích, případně komunitní centrum ve Křtinách.

Vzhledem ke geografickým i historickým vazbám našich obcí se přímo nabízí možnost společného postupu v některých aktivitách, jako je třeba řešení dopravních problémů, podpora turistického ruchu a podobně. Nabízí se i možnost ustavení společného mikroregionu, což by nám jistě také pomohlo při koordinaci aktivit a získávání prostředků pro společný rozvoj.

Účast na kulatém stole přijalo šest křtinských občanů, čtyři z Bukoviny, dva z Bukovinky a po třech z Březiny a Habruvky, většinou šlo o představitele obcí.

Redakce

ŠKOLA

Základní škola ve Křtinách přivítala holandské studenty

Základní škola ve Křtinách hostila po 12 dní 22 studentů a dvě vyučující z holandské školy Markland College z Oudenbosch. Obě školy spolupracují v rámci projektu Comenius.

Žáci se měli možnost seznámit už dávno před tím, než se poprvé setkali. Od začátku školního roku spolu komunikovali na internetovém prostředí MOODLE, diskutovali, dotazovali se, učili se o sobě a svých zemích navzájem. Veškerá komunikace probíhala v angličtině.

Nejinak tomu bylo i během jejich návštěvy u nás. Celý program, který společně čeští a holandská žáci absolvovali, probíhal v angličtině. A že toho nebylo málo. Navštívili spoustu zajímavých míst v okolí – Punkevní jeskyně a propast Macochu, rudický mlýn a tamní pískový lom. Mons. Jan Peňáz si pro nás připravil poutavou prohlídku křtinského kostela i s výstupem na věž a návštěvou kostnice, pan Ing. Petr Jelínek, PhD. nás provedl křtinským arborem. Velký úspěch měla návštěva ekologického volnočasového centra Švýcárna u Adamova, kde si žáci vyzkoušeli tradiční řemesla. Navštívili jsme i Brno. Prošli jsme podzemí hradu Špilberk, pod jehož svahem se nachází moderní environmentální centrum Otevřená zahrada, kde si pro nás připravili interaktivní program. Vypravili jsme se také do Lednice.

Na konci pobytu žáci prezentovali veřejnosti nejen to, co během těchto dvanácti společných dní zažili, ale i jaký přínos pro ně práce na projektu měla, kam je posunula. Uvědomili si důležitost spolupráce, komunikace, vzájemné tolerance, nadhledu. Rovněž měli možnost zažít, co ve skutečnosti znamená být Evropanem.

Křtinští žáci se už těší, že příští rok navštíví Holandsko a opět se setkají se svými novými přáteli.

(Obsah tohoto článku nevyjadřuje oficiální stanovisko Evropské Unie)

Mgr. Dagmar Tomková

Zájezd Kantily na Ukrajinu do Chmelnického

Byla do mě vložena důvěra, bych napsal pár řádek o úspěšném vystoupení Kantily v Chmelnickém na Ukrajině v září 2013. Předem se chci čtenářům omluvit za poněkud pozdní reportáž, ale po návratu ze zájezdu čekala kantiláky spousta práce a na nějaké psaní do zpravodaje si nikdo ani nevzpomněl. Měli jsme před listopadovým koncertem v Brně, kde jsme s dalšími dvěma sbory – brněnskou Kantilénou a mikulovským Virtuosi di Mikulov – předvedli v Besedním domě Orffovu kantátu Carmina Burana. Dále jsme s těmito sbory nacvičovali vánoční Oratorium de Noël od Camilla Saint-Saëns, které jste mohli slyšet ve výborném, byť poněkud zmrzlém, podání ve Křtinách v lednu a aby všemu nebyl konec, nacvičovali jsme ještě Vánoční koledovou mši od Luboše Fišera, která pak byla předvedena na Půlnoční mši ve Křtinách a na koncertě v Bukovince.

Ale zpět k zájezdu na Ukrajinu. Kantila se jako jediný zahraniční sbor účastnila městských slavností k příležitosti založení města Chmelnickyj (původně se jmenovalo Proskurovsk), taková pompéznější obdoba našich Dnů Křtin. Zájezd se konal ve dnech 26.-30.9.2013. Nástup do autobusu ve Křtinách byl ve čtvrtek 26.9. v 17:00 a do cíle cesty jsme dorazili druhý den kolem druhé hodiny odpolední. Samotná cesta probíhala v klidu a pohodě, až na několikahodinové zdržení na Polsko - Ukrajinských hranicích, kde především na Ukrajinské straně došlo k dlouhé prodlevě. Střídající směny celníků se neměly hned tak do práce a zřejmě očekávaly větší bakšiš, než jim byl z naší strany nabídnut. Ubytování jsme byli v moderně zařízeném a na ukrajinské poměry jistě nadstandardním, hotelu Janisol. Jeho jedinou slabinou byla absence jakéhokoli zdvihacího zařízení, což s nelibostí nesli hlavně ti členové sboru, kteří obývali pokoje ve 4. a 5. patře. Stravování jsme byli v malé, leč útulné restauraci Zlatý Merkur, která byla od hotelu vzdálena asi 400 – 500 metrů. O doprovod se nám starali dva milí průvodci Olja a Maxim, členové hostitelského akademického sboru. Dorozumívacím jazykem byla především angličtina, neboť ruština

v západní části Ukrajiny nepatří mezi nejoblíbenější jazyky a tudíž se jí prakticky nedomluvíte. V 17 hodin nás čekal první ze tří koncertů, které byly na tyto oslavy naplánovány. Tento zahajovací koncert se konal přímo v budově Univerzity práva a managementu, nedaleko od našeho hotelu. Publikum tvořili převážně členové dalších sborů účastnících se oslav, takže se dá říci, že to bylo publikum znalé a náročné. Kantila svým vystoupením sklídila velký aplaus, a to především za „domácí“ skladby Tebe pojem od N. R. Korsakova a Ščedrik od M. Leontoviče. Po úspěšném prvním vystoupení na ukrajinském pódiu jsme se již mohli těšit na další den, den s velkým D, den oslav výročí založení města.

Celá akce byla pojata opravdu megalomansky, jak je v Rusku a jeho bývalých svazových republikách zvykem. Celým centrem města procházel a jako dlouhý had se vinul, nekonečný zástup dětí i dospělých v kostýmech, s mávátky všech druhů a velikostí, s alegorickými vozy apod. Trasa průvodu byla lemována mávajícím občany Chmelnického, nezbytnými kordony policistů a sem tam i protestujícími skupinkami, které pravděpodobně nesouhlasily tak zcela s politikou městské rady – usuzuji tak alespoň z jejich masek v podobách starosty a dalších vysokých úředníků města. Zajímavé je, především v kontextu dnešních dnů, že je nikdo nerozháněl, ani jim nijak nezakazoval tuto formu protestu. Po asi dvou kilometrech chůze v průvodu vše končilo na centrálním náměstí před tribunou s představiteli města. Mnoha kantilákům to připomínalo Prvomájové průvody z dob nedávno minulých. Po nezbytných projevech byl zahájen kulturní program na krytém pódiu na náměstí a my měli čas na procházení se slavnostně vyzdobeným městem a trhy. V 18:30 jsme ovšem již opět byli připraveni na naše druhé vystoupení v Chmelnickém, znovu v budově univerzity. Koncert proběhl opět úspěšně, i když diváků bylo poskrovnu, neboť většina účastníků akce se domnívala, že vystoupení sborů bude venku na náměstí. Inu, i v dokonalé organizaci zařadí sem tam nějaký ten šotek.

V předposlední den našeho pobytu v Chmelnickém nás čekal největší koncert turné, a to na venkovním pódiu na náměstí. Aby bylo slyšet, bylo pódium samozřejmě nazvučeno. To ovšem znamenalo nemalé psychické zatížení nás zpěváků, protože zrádné mikrofony přenášejí a hlavně zesilují veškeré intonační výkyvy ve zpěvu. Naštěstí jsme se i tohoto úkolu zhostili dobře a koncert byl odměněn velkým „standing ovation“ zaplněného náměstí. Vrcholem dne pak bylo vystoupení domácího sboru Chmelnickyj municipalnyj chor. Sboristé předvedli úžasné vystoupení s mnoha sólisty a repertoárem od lidovek až po operetní árie. Pokud současná situace na Ukrajině dovolí a sbor v září přijede na Dny Křtin, máme se určitě nač těšit.

Po koncertě pak následoval velký raut v restauraci Zlatý Merkur, kde byla Kantila velkolepě pohoštěna domácím sborem a po bujarém večeru jsme se uložili k poslednímu noclehu v této krásné a veliké zemi. V pondělí 30. září

po snídani a rozloučení s našimi průvodci jsme nasedli do autobusu a vyrazili směr domov. Na hranicích nebyl kupodivu žádný problém, jen Polští celníci si vybrali pár zavazadel k prohlídce, asi kvůli možnému pašovanému alkoholu a cesta dál probíhala bez zvláštních událostí až do Křtin. Tam jsme dorazili kolem třetí hodiny ranní, bylo již vlastně úterý 1. října a tak jsme unaveni, leč navýsost spokojeni po „dobře vykonané práci“ došli každý ke svému domácímu krbu a ještě dlouho před usnutím vzpomínali na nedávné zážitky...

Martin Vojáček

Třešňová alej

Krátce po uzávěrce jarního čísla Zpravodaje dorazil do redakce příspěvek paní Věrky Bělehrádkové, který upozorňoval na vandalismus v třešňové aleji, lemující od nepaměti starodávnou vozovou cestu, táhnoucí se mezi habrovskými poli ze Křtin do Habrůvky. Článek dorazil pozdě, takže ve Zpravodaji nevyšel, ale jeho téma zůstalo aktuální. Celé generace křtinských i habrovských kluků a holek pořádaly každoročně výpravy za třešněmi na Habrovsko. Byly výborné, dalo se jimi nacpat k prasknutí a jejich sběr voněl nebezpečím, že budeme někým přistiženi, ačkoli ve skutečnosti je nikdy nikdo nehlídal.

Habrovskou cestu si lze jen těžko představit bez třešní. O to naléhavěji zněl článek, dokumentující, že stárnoucí alej dnes někdo vědomě ničí. Redakce se proto obrátila na autorku příspěvku s prosbou o jeho aktualizaci, tak, aby mohl být vydán v tomto čísle.

Místo článku o ničení jsme však byli příjemně překvapeni následujícím kraťoučkým sdělením, které ukazuje, že i dnes existují lidé, kterým osud staré aleje není lhostejný a kteří jsou ochotni pro ni i něco udělat, přesto, že na rozdíl od nás, kteří jsme ve Křtinách vyrůstali, oni si v korunách těch starých třešní trenýrky nikdy neroztrhli. (Poz. red.)

Kdo máte rádi třešně, zavítejte na Habrovsko, kde se to už pěkně červená. Mezi starými třešněmi najdete i 11 mladých stromků, které se teď statečně potýkají s prvními náporů vedra.

Dostávají pravidelnou záplivku, a tak doufáme, že to zvládnou. Stromky s námi zasadili dobrovolníci z Hnutí Brontosaurus na podzim roku 2013. Moc jim touto cestou děkujeme. Další sázení plánujeme opět na podzim 2014.

Uvítáme pomocné ruce i z řad křtinských občanů.

Věrka Bělehrádková

Cestovatelské večery leden – duben 2014

Sedmý cyklus Cestovatelských večerů, který pořádá Skaut Křtiny spolu s dalšími křtinskými spolky, je úspěšně za námi. V tomto půlroce (od listopadu do března) jsme navštívili čtyři místa, a to Polynésii, Karibik, Kanadu a Afriku (Zambie, Zimbabwe, Botswana). Zájemci se mohli „podívat“ také na náš skautský letní tábor. Průměrná návštěvnost byla 41 osob. Nejpočetněji bylo navštíveno vyprávění o Polynésii s 52 posluchači.

Cyklus byl navíc obohacen třemi besedami (o čajích, o rodokmenech a o květinách na talíři). Průměrná návštěvnost besed byla 19 účastníků. Ve Křtinách nám tak pomalu začíná vznikat jakási „vzdělávací akademie“. Přednášejícím i všem účastníkům tímto ještě jednou děkujeme.

O prvních třech večerech bylo pojednáno v lednovém čísle Křtinského zpravodaje, dnes se tedy podíváme na průběh zbylých večerů.

Beseda o čajích a čajování „Čajový svět“, čtvrtek 23. 1. 2014

Přednášel pan Stanislav Kukla z Bukovinky a při besedě mu pomáhali jeho manželka a syn. Jednou z největších zálib jejich rodiny je čajování. Během besedy jsme se dozvěděli spoustu zajímavostí o čajích, jejich druzích, přípravě i pití. Různé druhy čajů jsme si mohli prohlédnout, ovonět i ochutnat. Paní Kuklová nám hned několik druhů uvařila a pilně dolévala. Seznámili jsme se také s nejrůznějším nádobím a náčiním potřebným pro přípravu čaje. Beseda byla doplněna i promítáním fotografií z farmy, kde se čaj pěstuje a zpracovává. Vyprávění zpestřovaly soutěžní otázky, za jejichž správné zodpovězení dostávali účastníci tematický dárek čínské jídelní hůlky. Na oplátku se všichni účastníci mohli ptát, na co chtěli. Hodně toho využívali a bylo jim vždy zasvěceně odpovězeno.

Tato beseda měla nakonec 22 účastníků, i když první účastník přišel pět minut před začátkem.

Cestovatelský večer „Skautské léto“, čtvrtek 6. 2. 2014

Únorový cestovatelský večer je tradičně vyhrazen promítání fotek ze skautského tábora a dalších letních aktivit křtinských skautů. Nejinak tomu bylo i tentokrát. O našem 23. letním táboře s podtitulem „Tábor Hobita a Pána prstenů“ vyprávěl Štefan Pindák a o jeho putovní části s oddílem skautů po Havlíčkobrodsku vyprávěl Jirka Pindák mladší.

Vyprávění se spoustou fotek nás na chvíli přeneslo do prozářených letních dní loňského července. Zavzpomínali jsme si na malebná dobrodružství s trpaslíky, skřety a drakem Šmakem a nejrůznější malé i velké zážitky. Pro

mnohé byly úplnou novinkou fotky z vícedenní výpravy skautek pro jiné zase vyprávění o putování oddílu skautů. Putování oddílu skautů bylo šestidenní a byl to první putovní tábor tohoto rozsahu v historii oddílu. Navštívili mimo jiné i Orlovskou myslivnu - kolébku českého skautingu. Poblíž myslivny proběhl první tábor českých skautů pod vedením profesora Svojsíka. Na tomto tábořišti je i pomník básníku Jiřímu Wolkerovi, který byl skaut a účastnil se onoho prvního tábora. Dobrodružné putování s průzkumem zřícenin hradů, opuštěných lomů, či spaním ve věži hradu Lipnice nadchlo i naše nejmladší členy (vlčata). Hned po skončení besedy škemrala, že by také chtěla jet na puťák.

Beseda měla jednu přestávku, která byla vyplněna konzumací výborného občerstvení, které připravila družina skautek „Muchomůrky“. Vynikající topinky se zelím, bábovky, buchty, čaj či banánový koktejl. Každý si mohl vybrat dle chuti a sníst co zmohl.

Účastníci besedy si mohli také prohlédnout různé artefakty z tábora. Sálu dominovala velká kartonová figurína dračí hlavy, byly vystaveny také táborové štíty trpasličích rodů, zbroj i grafické materiály.

Tento cestovatelský večer měl 28 účastníků. Kdo nepřišel, může jen litovat. Vyprávění i občerstvení bylo vynikající.

Beseda o rodokmenech „Genealogie – rodopis“, čtvrtek 13. 2. 2014

Dalším obohacením našeho cyklu cestovatelských večerů byla beseda o rodokmenech. Přednášel pan Miroslav Drápela ze Křtin, který se genealogii věnuje již téměř půl století.

V rámci přednášky se účastníci dozvěděli jak začít s tvorbou rodokmenu, jaký je postup při jeho sestavování i kde získat důležité informace. Systém matrik je v současnosti v České republice digitalizován a pátrání po předcích tak může každý začít z tepla domova u svého počítače.

Nejcennější však byly informace ze samotné praxe, které se dají těžko naučit. Co je to „mrtvý bod“ a jak jej překonat, jak si zapisovatelé usnadňovali zápisy do matrik a jak to může člověka při pátrání po předcích zmást a mnohé další zajímavé informace zazněly v rámci besedy.

Každý si mohl před besedou i v jejím průběhu prolístovat množství literatury vztahující se ke genealogii. Nejen tištěná literatura, ale i digitální media nám dnes při pátrání po předcích pomáhají. Zajímavá je třeba adresa www.kdejsme.cz, kde můžeme zjistit četnost svého příjmení v rámci republiky a usuzovat tak, z kterého kraje rodina pochází. Další důležitou stránkou je www.actapublica.cz, kde jsou digitalizované matriky (*některých regionů, pozn. red.*).

Přednášku doplnila prezentace rodopisných schémat a různých druhů rodokmenů, promítaná dataprojektorem.

Zájemci si mohli z přednášky odnést také jednoduchou příručku pro tvorbu rodokmenů.

V závěrečné části besedy se rozproudila živá debata. Dotazy se střídaly s odpověďmi a každý se tak mohl dozvědět, co jej zajímá. I po skončení přednášky se ještě soukromě diskutovalo. Tato beseda měla 12 účastníků.

Cestovatelský večer „Afrika -- Zambie, Zimbabwe, Botswana“, čtvrtek 6. 3. 2014

Petr Jelínek je zaměstnancem Mendelovy univerzity v Brně a v rámci své práce se dostane do nejrůznějších koutů světa. Tentokrát nám vyprávěl o své služební cestě do Afriky, kde byl jakýmsi pedagogickým doprovodem skupině studentů.

Navštívili tři státy: Zambii, Zimbabwe a na jeden den i Botswanu. Pomáhali s rozvojovými programy pro místní obyvatele – učili je sázet a starat se o ovocné stromy, které jim přivezli a také si hráli s místními dětmi. Je tam obrovská chudoba s neuvěřitelnou inflací. Proto tam měli bankovky v mnohamilionových hodnotách. Dnes už tam však platí americkými dolary.

Navštívili i světoznámé Viktoriiny vodopády, které se nachází na řece Zambezi na hranici mezi Zambií a Zimbabwe. Pro nás jsou zajímavé tím, že jejich první mapu nakreslil český cestovatel Emil Holub z Holic. Má tam také postavenou pamětní bustu.

Zajímavá byla i návštěva ve výrobě mýdla či místa, kde se zpracovávají oříšky kešu. U nás je známe jako vynikající pochoutku – oříšek. Je to však ovoce, které má sladkou dužinu s chutí pomerančovo-hruškovou a oříšek se získává z pecky, která se opraží a loupe. Zažili i dobrodružství s divokými zvířaty. Viděli několik lvů a byli i na krokodýlí farmě.

Na závěr jsme si mohli prohlédnout suvenýry, které si Petr z Afriky dovezl. Byla to sekerka a motyčka, které se běžně používají. Vypadají však velmi podobně jako podobné nástroje z doby bronzové. Zajímavá byla i soška z ebenového dřeva. Bylo na ní vidět, že černou barvu má jen jádro dřeva. Prohlédli jsme si i dřevěné masky z rosewood dřeva. Obdivovali jsme i bankovky v hodnotě milionů zimbabwských dolarů.

Tento cestovatelský večer měl 50 účastníků.

Květy na talíři aneb co pro nás příroda připravila, čtvrtek 20. 3. 2014

Letošní první jarní podvečer jsme strávili povídáním o květech a divokých rostlinách z luk i zahrádek. Přijela k nám paní Ing. Alena Naďová, která je vystudovaná floristka a její zálibou jsou rostliny a jejich využití v kuchyni.

Vyprávění bylo o běžných květinách i plevelech, které všichni známe a s nimiž má paní Naďová osobní zkušenost. Všechny, které nám doporučila má osobně ochutnané. V podstatě téměř všechny květiny se dají jíst. Některé jsou jedlé (chutnají nám), další nevedlé (neublíží nám, ale nejsou chutné) a pak květiny jedovaté. Jedovaté jsou květiny s květy tvaru zvonku. Jako by se nás příroda snažila zazvoněním upozornit. K těm jedovatým patří z jarních květin konvalinka, sněženka, bledule a na podzim také ocún, který má zvonek obrácený nahoru.

Celým podvečere se prolínaly ochutnávky. Začali jsme jednohubkami s hráškovou pomazánkou ozdobenými květy sedmikrásek a fialek a pokračovali různými dalšími rostlinami ať už dušenými nebo tepelně neupravenými. Výborným sladkým dezertem byly kandované fialkové květy. Prý je měla ve velké oblibě i rakousko-uherská císařovna Sisi a měla pro ně speciálního dodavatele.

Během celého povídání se účastníci ptali a vzájemně si sdělovali zkušenosti s rostlinami v kuchyni. V závěrečné části se debatovalo a sdělování dojmů a zkušeností pokračovalo i po besedě. Tato beseda měla 22 účastníků.

ze zápisů Zbyňka Drápely sestavil Petr Zapletal

Pohádková jeskyně – Výpustek 7.6.2014

Jé, ahoj děti a vůbec všichni. Já jsem Honza a bydlím tady kousek v jedné vsi. Víte, lidé říkají, že jsem hloupý, ale to není pravda. Jsem jen trochu líný a pravda, moc se mi nechce pracovat a myslet. Doposud jsem se válel pěkně v teple doma za pecí a užíval si starostlivosti rodičů...

Takto začínala úvodní scénka do pohádkové jeskyně Výpustek, každoroční akce pro děti v rámci Mezinárodního dne dětí, kterou pořádá správa jeskyně Výpustek spolu s Ochotnickým sdružením Křový.

Asi 50-ti minutová speciální prohlídka jeskyně zavedla návštěvníky po čtyřech scénkách s pohádkovými bytostmi až do sídla obra Koloděje, kterého společně s Honzou přemohli a uloupili jeho poklad, o který se při východu z jeskyně podělili. Při svém putování potměšilými prostory potkali věštkyň, které jim poradily, kudy se mají dát dál, smutného sadaře, kterému zlobiví raráši rozházeli jeho speciálně vyšlechtěné podzemní ovoce, hádankáře, který je nepustil dál, než uhodli jeho hádanky a ptáčníka, kterému pomohli najít ztraceného zlatého slavíka. Za každý splněný úkol dostali po jednom klíči, pomocí kterých pak odemkli schránku se srdcem obra Koloděje. Rozbitím srdce

zabili obra a zmocnili se jeho pokladu. Na konci příběhu samozřejmě nechybělo pohádkové poučení:

A je to. Poklad jsme si rozdělili, ale já se vám přiznám děti, že jsem měl docela nahnáno. Přece jen ten obr byl hodně nebezpečný. Víte, trochu jsem přemýšlel a dobrodružství není nic pro mě. Asi to hrdinství pověsím na hřebík, vrátím se domů a najdu si nějakou poctivou práci. Však ne nadarmo se říká, že s poctivou prací nejdál dojdeš. Tak se mějte a já jdu domů. Nashledanou děti...

Celodenní akce se v sedmi vstupech zúčastnilo téměř 500 návštěvníků, převážně dětí, pro které byla prohlídka určena. Každý rok je akce jiná, neboť je pokaždé jiný scénář. Kromě Pohádkové jeskyně připravují zaměstnanci Výпустku a ochotníci z Křovů i Ďábelskou jeskyni, což jsou speciální mikulášské prohlídky. Scénáře zajišťují především členové Křovů – Martin Vojáček a Marcela Kuchyňková a Jiří Liška, který pracuje ve Výпустku jako průvodce a letos si zahrál i v „Křovácké“ pohádce Honza Utřinos.

Martin Vojáček

Pěšky ze Křtin, do Křtin a ze Křtin do Křtin

Ze Křtin jsme vyšli v neděli 4. května 2014 směrem na Vranov, Želiv, Prahu, mariánské poutní místo Fahrenberg na kraji Bavorska a osmiboký kostel Panny Marie v Cáchách na konci Německa, postavený v roce 800 Karlem Velikým a rozšířený naším otcem vlasti Karlem IV. Bylo nás přes padesát. Pak skupinka poutníků zeštíhlela, ale nikdy nás nebylo méně jako apoštolů a na každé etapě se k nám přidali místní a pár kilometrů nebo pár dní nás doprovázeli. Do pražské katedrály jsme došli po 270 km 13. května právě na posvícení, tedy výročí posvěcení chrámu Páně. Do Fahrenbergu nás 18. května po 469 km došlo přes dvacet a pouť byla skutečně mezinárodní: Moravané, Češi, Slezané, Slováci a Bavoři.

Další etapu - 158 km do Bambergu - k hrobu sv. Jindřicha a sv. Kunhuty šli jen tři Češi. Tam se k nim přidali dva Francouzi a společně pokračovali asi 360 km až za řeku Moselu. Posledních sedmdesát kilometrů má jít mezinárodní skupinka 16 poutníků. Snad se nám podaří naplnit jednoduchý, ale důrazný verš KŘTINY-PRAHA-CÁCHY, jak máme vyšito na vlajce i na odznacích. Splníme tím přání otce vlasti o české cestě a ukážeme úctu Čechů (i Moravanů a dalších) k Matce Boží a jejímu Synu, našemu jedinému zachránci, vyjádřenou tradičně tím, že dojdeme až na dotek látky, do které ho matka zavinula a položila do jeslí.

Do Křtin na první pouť 31. května 2014 připutovalo z Hulína pěšky 45 poutníků, nejmladší jednorochní se vezl v kočárku, nejstaršímu bylo šedesát dva, z Břestu při 221. pouti přišlo 105 poutníků od pěti do 83 let, přímo z domu jich šlo pěšky 17 a ti měli našlapáno padesát pět kilometrů. Z Benešova (35 km) přišlo 100 pěších i s kapelou, letos to už byla jejich 171. pouť. Toto tradiční putování se po druhé světové válce stalo děkovnou poutí, protože Benešov tenkrát o vlások unikl vyhlazení trestním komandem za partyzánský odpor. Nejmladší roční poutníček se vezl, poctivě šlapala sedmiletá poutnice a nejstarší měl 77 let. Ze Šlapanic přijela stovka a šli od kraje obce. Stejným způsobem ale s kapelou přišla procesí z Pavlovic u Kojetína, Brodku u Prostějova a Otaslavic.

Na hlavní pouť přišli pěšky poutníci z Adamova a Blanska a celou mši svatou připravili oni, včetně kazatele, jímž byl všemi Blanensťáky milovaný jejich bývalý farář, dnešní generální vikář, Jirí Mikulášek. Z Boskovic vzdálených 32 km přišlo pěšky 30 poutníků s oběma svými kněžskými.

Týden po hlavní pouti přišli tradičně z Pozořic, v závěru pouti jich šlapalo pěšky téměř 40, celkem jich bylo víc jak sto. Připutovali také sloupští, 18 jich ušlo celých 18 kilometrů a do kostela jich s poutním praporem vstoupilo ke dvěma stovkám. Prapor je k vidění v sakristii a bude potřeba jim ho slavnostně vrátit. Uděláme to při sloupské podzimní pouti.

Ze Křtin do Křtin půjdeme pěšky v pátek 25. července 2014, na sv. Jakuba, patrona poutníků. Projdeme všechna 4 mariánská místa Moravského krasu a bude to celkem 55 km. Ze Křtin vycházíme za svítání ve 4.44 přesně půl hodiny před východem slunce a začneme ranní modlitbou. Po 18 km dojdeme do Sloupu, kde v 8.30 budou litanie k Panně Marie Bolestné.

Polední Anděl Páně se pomodlíme v Blansku u sv. Martina, kde bude odpočinek a občerstvení. Hoši, děkujem.

Po dalších 11 km bude přesně v 15.00 v poutním kostele Narození Panny Marie na Vranově křížová cesta. V Adamově bude v 17.30 mše sv. u mariánského Světelského oltáře.

Dá-li Pán Bůh, jak máme vždycky říkat právě podle návodu svatého Jakuba, který najdeme v jeho listě ve 4. kapitole a 15. verši, se do Křtin vrátíme přesně při západu slunce ve 20:44 a pouť zakončíme společnými večerními chválami před oltářem. Budeme moci ještě vychutnat poslední denní světlo a zažít pomalé stmívání.

Ve Křtinách můžete poutnický přespat na faře před poutí i po ní. Budeme mít doprovodné vozidlo. Zveme farníky, aby nás doprovodili třeba jen na kousek cesty (např. z Blanska na Vranov, z Vranova do Adamova a podobně). Také nám můžete jít kousek nebo i kus naproti a pak se s námi vrátit domů.

V sobotu před hanáckou poutí 28.6.2014 příputovalo z Němčic na Hané a Hrušky 60 poutníků od 3 do 70 let, ušli pěšky a ještě 40 za nimi dojelo autobusem, z Křenovic u Kojetína a okolí přišlo 43 poutníků od 3 do 83 let, ušli 18 km a dojel za nimi také plný autobus. Každá skupina měla svou mladou kapelu, ty se pak při večerních bohoslužbách spojily a dlouho do večera pak vyhrávaly na náměstí.

Jan Peňáz

Oslava

Nežijeme v době, která by nějak přála společenským slavnostem. Tedy, ne, že bychom se neuměli bavit, ale v podstatě dnes existují jen dva důvody pro to, aby český občan nadšeně popadl státní vlajku a s planoucíma očima jí hrdě zamával nad hlavou: vítězství národního týmu ve fotbalu a vítězství národního týmu v hokeji. A to přesto, že se na těch vítězstvích občan nijak nepodílel, nepočítám-li fandění před televizní obrazovkou z kanape či tepla hospody. Byli jsme proto trochu skeptičtí, když jsme připravovali oslavu stoletého výročí Sokola. Má to vůbec cenu? Přejde vůbec někdo? Zajímá ještě někoho výročí organizace, která celé století formovala křtinskou společnost?

Zvítězilo ale vědomí, že ta dlouhá série našich předchůdců, kteří zasvětili a někdy i obětovali sokolskému hnutí celý život, si zaslouží naši úctu. Museli bychom se propadnout hanbou při vzpomínce na ty, kteří věnovali i naší výchově spoustu svého času a úsilí, kdybychom nepřipravili k jejich výročí důstojnou oslavu. To rozhodlo.

Nejprve jsme sepsali zvláštní číslo Zpravodaje, které mělo vyjít přesně v den stého výročí ustavující schůze. Snažili jsme se v něm zmapovat co nejvěrněji činnost Sokola za celou dobu jeho existence. Přípravě jsme věnovali veliké úsilí a díky podpoře obecního úřadu Zpravodaj skutečně ve správnou chvíli vyšel a byl přijat s mimořádným zájmem.

Přes veškerou snahu se v tak rozsáhlém materiálu samozřejmě nedalo vyhnout chybám a nepřesnostem.

Zejména nás mrzí, že jsme téměř opomenuli mimořádný přínos rodiny Grégrovy sokolskému životu padesátých, až sedmdesátých let. Pan Ivan Grégr nás proto na úvod oslavy velmi správně zahanbil celým balíkem cenných diplomů, které nasbíral, spolu se svými bratry, během reprezentační kariery v barvách křtinského Sokola a to hned v několika sportovních disciplínách. Zařadili jsme je samozřejmě mezi exponáty sokolské výstavy. Stejně tak jsme zapomněli jmenovat řadu dalších významných hokejistů, či fotbalistů, mezi účastníky Spartakiády 75 jsme zapomněli na Mílu Krejčířovou, Hanu Kubešovou, či Juru Malíka. A jistě i mnohá další jména si zasloužila ve Zpravodaji zaznít. Nebylo však v našich silách vzpomenout všechny, kdo k sokolskému století patří. Berme proto tento Zpravodaj jako výzvu všem pamětníkům, aby nám pomohli v dalších číslech obrázků sokolského (a nejen sokolského) života doplnit. Je to důležité: pamětníci odejdou a spolu s nimi i jejich vzpomínky. Zpravodaj však zůstane a s ním vše, co do něj bylo vepsáno. Příkladem ostatním jde na jiném místě dnešního Zpravodaje Míla Krejčířová.

Druhým krokem oslav, který nás naplňoval největšími obavami, byla slavnostní schůze a následná veselice na sokolském hřišti, v sobotu 14. června. V sále Spolkového domu byla připravena rozsáhlá výstava 261 fotografií, 15 diplomů, 31 medailí a pohárů a dokonce i originální sokolský stejnokroj zakládajícího člena sokolské organizace, bratra Aloise Řičánka.

Naše obavy z malého zájmu o oslavu se rozplynuly již v úvodu, slavnostní schůze, která začala v 11:30. Sál byl do posledního místečka zaplněn pamětníky nejlepších let sokolského života, někdejšími funkcionáři, cvičiteli i cvičenci. Někteří neváhali přijet až z daleka, aby se mohli zúčastnit.

Hlavní řeč pronesl Přemek Horek. V nepřítomnosti byly předány kytice třem nejzasloužilejším Sokolkám - pamětnicím, které prožily spolu se Sokolem více než devadesát, z jeho sta let. Potom Jenka Prokešová, někdejší oblíbená cvičitelka, předala křtinským Sokolům jako dar k jejich výročí obraz s motivem křtinského kostela, který namaloval její otec, akademický malíř Karel Formánek.

Na závěr bylo promítnuto několik dochovaných filmových záběrů ze sokolských akcí v padesátých a šedesátých letech.

Po slavnostní schůzi a obědě v hostinci u Farlíků byl ve 14 hodin zahájen pietní akt u sochy Legionáře, během něhož obecní kronikář, dr. Zdeněk Opletal, vzpomenuk válečných obětí z řad

křtinských Sokolů. Za zvuků státní hymny, kterou skvěle zatroubil Marek Rada, byl položen k pomníku květinový věnec a účastníci se vydali se dvěma prapory, nesenými v čele místními Sokoly - hasiči, na někdejší sokolské hřiště nad školou.

Úvodní téma oslavy na hřišti nám pomohla vybrat stará sokolská kronika, ze které jsme vyčetli, že 28. října 1932 zasadili Sokolové u svého hřiště lípu, k oslavě stého výročí narození dr. Miroslava Tyrše. Osvěžení tyršovské tradice bylo ideálním námětem pro naše výročí. Přemek Horek proto na lípě odhalil cedulku s krátkým vysvětlujícím textem. Akt odhalení doprovodil trubkou opět Marek Rada, který zahrál starou sokolskou hymnu F. J. Pelze „*Lví silou, vzletem sokolím*“. Bylo překvapivé, kolik účastníků se přidalo zpěvem, z kolika hrdel zazněla důvěrně známá píseň, která pro dnešní mladou generaci již dávno upadla v zapomnění.

Následovala série gymnastických vystoupení, za něž patří poděkování zejména žákům a učitelům Základní školy a také ženám, jež předvedly moderní

cvičení na trampolínách. Poté zaplála slavnostní vatra, zapálená zasloužilými Sokolkami Mílou Krejčířovou a Inkou Tarnovskou.

Tím oficiální část oslavy skončila. Následovala veselice, k níž výrazně přispěla cimbálová muzika Jana Opletala, bohaté občerstvení, zejména výborný guláš a víno se speciálními sokolskými etiketami. Pro děti

bylo připraveno nafukovací hřiště a opékání párků.

Škoda jen citelného ochlazení a nepříjemného větru, které během odpoledne vyhnaly část účastníků domů. Když se ale kolem jedenácté večer rozcházel poslední spokojení vytrvalci, bylo jasné, že se oslava vydařila. Nazítří byla veřejnosti zpřístupněna připravená výstava fotografií ve Spolkovém domě. Shlédlo ji několik stovek návštěvníků.

Za pomoc s organizací oslavy patří díky především hlavnímu organizátoru Přemkovi Horkovi, paní Ině Tarnovské, hasičům, kteří pomohli jak s přípravou, tak s průběhem akce, Obecnímu úřadu, křtinským spolkům, Základní škole, která ochotně zajistila gymnastickou část programu, jejímu

řediteli, panu Petru Lukášovi, který to umožnil a všem ostatním, kdo se na přípravě akce podíleli. A konec konců i návštěvníkům oslavy, kteří svou účastí dali najevo, že si vážící stoleté historie své sokolské organizace. Těm všem děkujeme.

Pouhých deset dní po oslavě zavála náhoda mou ženu a mne daleko od Křtin na podobnou slavnost: Během toulání ve dvou po hřebenech slovinského pohoří Karavanke jsme se ocitli na horské chatě „Koča na Golici“ (1637 m.n.m.), vypínající se na skalním ostrohu ve výšce 1100 metrů nad městečkem Jesenice. A tam jsme byli přijati jako hosté oslavy třiceti let otevření chaty a devadesáti let založení „Planinarskeho društva Jesenice“ (něco, jako náš Český svaz turistů). Na chatě vlály prapory, státní i planinarské, a přesto, že celý den hustě pršelo, dorazilo na oslavu nad hranicí lesa několik desítek účastníků, pěvecký sbor ze sousední Žirovnice a zástupci okolních planinarských družstev. (Ejhle, na to jsme my, Křtiňáci, zapoměli: Nepozvali jsme zástupce Sokola z Babic, Březiny, ani Bukovinky. Škoda, bylo by to pěkné gesto. Snad někdy příště.) Zpívaly se hymny a horalské písně, pronášely proslovy, věnovaly obrazy, rozdával se guláš a trička, zkrátka skoro jako u nás. Jen Tyršova lípa nad hranicí lesa chyběla. Podmínkou účasti bylo jediné: vystoupat těch 1100 výškových metrů po strmé stráni vzhůru. (To je jako patnáctkrát z náměstí na Výzkum a zpět - kolikpak Křtiňáků by na takovou oslavu dorazilo?) Přes mizerné počasí se slovinským planinářům slavnost také vydařila.

Petr Švenda

TJ SOKOL KŘTINY 1966 - 1990, ve vzpomínkách Míly Krejčířové.

Někdejší sokolskou cvičitelku Miluši Krejčířovou není třeba starší generaci představovat. Dnes žije v Blansku a ráda vzpomíná na krásné období svého aktivního členství v křtinském Sokole. Nemohla chybět ve zvláštním čísle Zpravodaje, věnovaném sokolské tematice a nemohla chybět ani na slavnosti, kterou jsme k sokolskému výročí uspořádali. Tam jsme se také s Mílou dohodli, že nám napíše pár řádků svých vzpomínek na to, co se za čtvrtstoletí jejího působení v křtinském Sokole odehrálo. Její vzpomínky nám mimo jiné dávají trochu nahlédnout pod pokličku organizace někdejších Spartakiád.

Míla byla nejen výbornou gymnastkou, ale i cvičitelkou. V křtinském Sokole zastávala funkci náčelnice, ale její aktivity daleko přesahovaly místní rámec. V letech 1980 - 1990 pracovala jako vedoucí složky Ženy při Okresním výboru ČSTV v Blansku a jako okresní náčelnice nácviku spartakiádních skladeb. Spartakiádám, které byly přirozeným vyvrcholením pětiletého cvičebního snažení, se věnovala po celou dobu svého aktivního působení v Sokole. Nejen jako cvičenka, ale především jako organizátorka. Účastnila se pěti Spartakiád (1970, 1975, 1980, 1985, 1990 - ta poslední se sice nakonec neuskutečnila, ale přípravy byly již v plném proudu), cvičila na místní, okrskové, okresní, krajské i celostátní úrovni, prožila družební vystoupení v Ústí nad Orlicí a Popradě a samozřejmě i v Praze.

V letech 1980 - 1985 pracovala v krajském týmu, který připravoval cvičenky na vystoupení na Celostátní spartakiádě v Praze. Na Československých spartakiádách v Praze v letech 1980 a 1985 bylo jejím úkolem řazení cvičenek do tak zvaných proudů a navedení bloků cvičenek na správné značky tak, aby mohl být proveden bezchybný nástup cvičenek na Strahovský stadion. Na Strahovském stadionu cvičily ženy svou skladbu v počtu 13 824 osob!

Nácvik spartakiádních skladeb žen, starších zákyň a starších žáků si ve Křtinách vzala na starost právě Míla. Ve své vzpomínce píše:

Ráda bych, aby si čtenáři přečetli o tom, čeho Křtiňáci dosáhli i za těch primitivních podmínek, které tehdy ke cvičení měli: hospodu a málokdy teplo.

TJ Sokol Křtiny byla snad jediná nebo velmi ojedinelá TJ, která nacvičovala na Spartakiády složky starších zákyň a starších žáků, protože jinak se této činnosti věnovaly výhradně základní školy. Základní škola Křtiny s dětmi Spartakiádu nenacvičovala a tak se o tuto činnost postarala TJ Sokol Křtiny.

V mezispartakiádním období byly pořádány okresním výborem ČSTV Blansko malé Spartakiády v městech Blansko, Boskovice, Ústí nad Orlicí a ve slovenském Popradu a složky žen, starších zákyň a starších žáků na nich měly účast. Tyto malé spartakiády jsme pořádali samozřejmě i ve Křtinách a aby

nás na cvičišti bylo více, přizvali jsme ke cvičení ještě cvičence z Adamova, Jedovnic, Rudice a Habrůvky (ženy z Habrůvky docházely na pravidelná cvičení do Křtin a Spartakiády navštívily s Křtinami jako jeden celek) .

Rovněž jsem připravovala a trénovala žákyně pro soutěže v lehké atletice a sportovní gymnastice. Starší žákyně se každoročně zúčastňovaly soutěží SHMP (Sportovní hry mládeže a pracujících) a to v okresních i krajských kolech. SHMP se konaly jak v disciplínách lehké atletiky, tak i ve sportovní gymnastice, kde TJ Sokol Křtiny získávala pravidelně velmi pěkná umístění.

Ženy se rovněž zúčastňovaly soutěží a vystoupení na okresních, krajských i celostátních akademiích. Soutěžily jsme v kategorii kondiční gymnastika. Se skladbou *Medicimbály* jsme se probojovaly do krajského kola, kde jsme získaly mezi mnoha zúčastněnými družstvy pěkné 4. místo.

Starší žákyně měly zase možnost předvést své kvality na Akademii v Praze, kde vystoupily se cvičením na žíněnkách a kladině.

Abychom tento nápor tréninků, zkoušek a nácviků zvládly, chodily jsme do tělocvičny navíc i o sobotách a nedělích a pravidelné cvičební hodiny jsme protahovaly až do pozdních hodin.

Doufám, že za všechny tehdejší cvičenky snad mohu říct, že přes všechnu náročnost, jak časovou, tak fyzickou i psychickou, dělaly jsme tuto činnost rády a odměnou nám byly velmi pozitivní výsledky, jak v umístění, tak i v kvalitě naší práce, díky čemuž se o TJ Sokol Křtiny i o nás vědělo široko daleko.

Nutno také říci, že naše spartakiádní práce - tím myslím hlavně práci cvičenců, kteří stáli na značkách - byla odměněna i tím, že cvičenci z TJ SOKOL KŘTINY stáli pravidelně na předních značkách hned před publikem, ať už to byly ženy, starší žákyně nebo starší žáci. Potvrzuje to, že skladby měli perfektně zvládnuté, a že to byli skvělí lidé, se kterými se mi skvěle pracovalo.

I po těch mnoha letech vám všem, kteří jste to se mnou vydrželi - a nebývalo to lehké, kluci mi neříkali cvičitelko, ale krotitelko a když mě potkají, oslovují mě tak dodnes - moc a moc děkuji za vaši píli a pracovitost. Bez vás by nebylo nic.

S úctou, Míla Krejčířová.

Kdo byl na sokolské fotografii?

Slavná sokolská fotografie z 16. srpna 1914 byla ve Zpravodaji publikována již vícekrát, naposledy na titulní straně minulého zvláštního čísla. Dnes se k ní vracíme proto, že se nám podařilo zjistit pravděpodobné složení

jejích aktérů. V Sokolské kronice je totiž zaznamenána informace, že již od roku 1913 docházela skupinka jedenácti nadšených křtinských mladíků cvičit do Sokola Babice a příštího roku se stala základem nově vzniklé organizace ve Křtinách. Toto číslo přesně odpovídá počtu Sokolů na fotografii. Je tedy velmi pravděpodobné, že na fotografii je zachyceno právě oněch jedenáct nejaktivnějších členů - zakladatelů. Podle kroniky to byli: *Vladimír Prachař, Antonín Řičánek, Leopold Pokorný, František Krapl, Rudolf Bartoň, Jan Prikryl, Rudolf Hloušek, Antonín Kala, František Ondroušek, Vilém Farlík a Antonín Polívka*. Která tvář odpovídá kterému jménu, to už se nám, až na výjimky, zjistit nepodařilo. Tož tedy, čest jejich památce.

Petr Švenda

ZAPIŠTE SI

Pytlový sběr

Pytlový sběr tříděného komunálního odpadu proběhne v druhém pololetí v těchto termínech:

24. července, 21. srpna, 18. září, 16. října, 13. listopadu a 11. prosince.

Rozpis zubních pohotovostí

Červenec

5.7.2014	MDDr. Bedáňová	Boskovice, Lidická 8	516453998
6.7.2014	MUDr. Beranová	Blansko, Gellhornova 9	735056656
12.7.2014	MUDr. Bočková	Kunštát, nám. ČSČK 38	516462203
13.7.2014	MUDr. Fenyk	Letovice, Tyršova 15	516474310
19.7.2014	MUDr. Kraml	Boskovice, Růžové nám. 16	733644499
20.7.2014	MUDr. Hanáková	Blansko, Pražská 1b	516418788
26.7.2014	MUDr. Hepp	Rájec, Šafrance 101	516434055
27.7.2014	MUDr. Jílková	Rájec, Ol. Blažka 145	516410786

Srpen

2.8.2014	MUDr. Hošák	Adamov, U Kostela 4	516446428
3.8.2014	MUDr. Houdková	Blansko, Pražská 1b	731144155
9.8.2014	MUDr. Chatrná	Boskovice, Lidická 10	537021289
10.8.2014	MUDr. Chatrný	Boskovice, Lidická 8	516456109
16.8.2014	MUDr. Chomátová	Adamov, Smetanovo nám. 327	516447606
17.8.2014	MUDr. Jaklová	Boskovice, Smetanova 24	516454046
23.8.2014	MUDr. Hosová	Rájec, Zdrav. středisko	516432138

24.8.2014	MUDr. Klapušová	Poliklinika Blansko, Sadová 33	516488452
30.8.2014	MUDr. Kopáčková	Letovice, A. Krejčího 1a	516474369
31.8.2014	MUDr. Kovandová	Poliklinika Blansko, Sadová 33	516488450

Září

6.9.2014	MUDr. Grénarová	Boskovice, Růžové nám. 16	774710550
7.9.2014	MUDr. Křížová	Knínice u Boskovic	516452808
13.9.2014	MUDr. Kubínová	Boskovice, Nemocnice Boskovice	516491263
14.9.2014	MUDr. Kučerová M.	Lysice, Komenského 429	516472460
20.9.2014	MDDr. Kučerová P.	Lysice, Komenského 429	516472460
21.9.2014	MUDr. Kulhánková	Křtiny, Zdrav. středisko	516414291
27.9.2014	MUDr. Kupková	Poliklinika Blansko, Sadová 33	516488457
28.9.2014	MUDr. Kutlíková	Boskovice, Růžové náměstí 2345/12516453997	

Říjen

4.10.2014	MUDr. Láníková	Poliklinika Blansko, Sadová 33	516488456
5.10.2014	MUDr. Loskot	Svitávka, Hybešova 197	516471210
11.10.2014	MUDr. Lukeš	Boskovice, Smetanova 24	516454046
12.10.2014	MUDr. Mikulášková	Letovice, Mánesova 468/2	516474488
18.10.2014	MUDr. Nečasová	Blansko, ZŠ TGM, Rodkovského 2	607812963
19.10.2014	MUDr. Padalík	Boskovice, Nemocnice Boskovice	516491263
25.10.2014	MUDr. Paděrová	Šebetov, 117	516465452
26.10.2014	MUDr. Paulíčková	Černá Hora, Zdrav. středisko	725415615
28.10.2014	MUDr. Pernicová	Boskovice, Růžové nám. 16	774177804

Listopad

1.11.2014	MUDr. Pokorná M.	Blansko, Gellhornova 9	516412422
2.11.2014	MUDr. Pokorný M.	Blansko, A. Dvořáka 4	516417621
8.11.2014	MDDr. Potůček	Blansko, Mahenova 13	516419538
9.11.2014	MUDr. Roth	Ostrov, Zdrav. středisko	516444326
15.11.2014	MUDr. Řehořek	Poliklinika Blansko, Sadová 33	516488453
16.11.2014	MUDr. Řehořek (Řehořková)	Poliklinika Blansko, Sadová 33	516488453
17.11.2014	MUDr. Semrádová	Sloup, Zemspol, 221	516435203
22.11.2014	MUDr. Sládek	Velké Opatovice, nám. Míru 492	516477319
23.11.2014	MUDr. Srpová	Letovice, J. Haška 12	604760665
29.11.2014	MDDr. Staňková K.	Boskovice, Lidická 8	516456109
30.11.2014	MUDr. Švendová	Křtiny, Zdrav. středisko	516439404

Prosinec

6.12.2014	MUDr. Stojanov	Poliklinika Blansko, Sadová 33	516488451
7.12.2014	MUDr. Ševčíková B.	Blansko, Svitavská 1A	516416386
13.12.2014	MUDr. Ševčíková R.	Poliklinika Blansko, Sadová 33	516488454

14.12.2014	MUDr. Štrajtová	Černá Hora, Zdrav. středisko	608220806
20.12.2014	MUDr. Šumberová	Lysice, Komenského 429	516472227
21.12.2014	MUDr. Staňková V.	Jedovnice, Zdrav. středisko	516442726
24.12.2014	MUDr. Bočková	Kunštát, nám. ČSČK 38	516462203
25.12.2014	MUDr. Tomašítková	Adamov, Smetanovo nám. 327	516446398
26.12.2014	MUDr. Hošák	Adamov, U Kostela 4	516446428
27.12.2014	MUDr. Well	Adamov, Smetanovo nám. 327	516447605
28.12.2014	MUDr. Žilka	Benešov, 19	516467313

Kromě toho je služba zajištěna v Brně, Úrazová nemocnice, Ponávka 6, tel. 545 538 111.

Úrazová nemocnice v Brně, Ponávka 6, tel. 545 538 111 službu zajišťuje ve všední dny od 17.00 hodin do 7.00 hodin. O sobotách, nedělích a svátcích nepřetržitě 24.00 hodin.

Silvestrovská Havajpárty

Již tradičně proběhne ve středu 23.července na koupališti Silvestrovská havajpárty. Opět vás čekají míchané nápoje, grilované steaky, půlnoční ohňostroj. Pro účastníky je připravena celá řada soutěží včetně přechodu lávky. Přijďte si zasoutěžit, pobavit se u dobrého jídla a pití. Při tanci pak společně přivítáme nový rok 2014 a půl. Vždyť kde jinde můžete slavit Silvestr hned dvakrát v roce? Bližší informace naleznete na plakátech i na kabelovém vysílání.

RŮZNÉ

Těžké chvíle předcházely osvobození

U příležitosti letošního 69. výročí mírového května nerad vzpomínám na velmi závažné údobí II. světové války, jež zasáhla občany naší obce.

Autobusové spojení soukromého autodopravce do Bílovic nad Svitavou bylo velmi omezováno a určeno především pro pracující ve válečných podnicích ve městě Brně, kam pak dojížděli vlakem, takže ostatní - mladí i staří - pokud museli do města, dostávali se v každém období pěšky do Babic a odtud vlakem - tam i zpět.

Určité ročníky mladých občanů postihlo totální nasazení do válečných podniků a to nejen v naší zemi, ale byli též odesláni do „Reichu“, kde byli nuceni pracovat dlouhé šichty a při tom byli vystaveni leteckému bombardování, nejen

našich zbrojních podniků, ale především v německých městech. Ve Výпустku v podzemní továrně pracovalo 1200 nasazených pracovníků, ubytovaných v dřevěných lágrech k tomu zřízených v prostoru směrem k Adamovu.

Na radiových přijímačích - z nichž již stejně byly odstraněny určité vlnové délky - jsme měli povinně tištěný lístek s textem: „*PAMATUJ, PAMATUJ, ŽE POSLOUCHÁNÍ ZAHRANIČNÍHO ROZHLASU SE TRESTÁ VĚZENÍM PŘÍPADNĚ I SMRTÍ*“. A stejně jsme tajně naslouchali večer zprávám z Londýna a Moskvy.

Do naší obce bylo vystěhováváno několik rodin z Vyškovska, kde byla zřízena v prostoru několika obcí vojenská střelnice.

Příděl potravin na lístky byl ke konci války snížen na minimum, např. 1/4 litru odstředěného mléka na osobu a den a na šatenku bylo možno pořídit si jeden oblek z kopřivového textilu.

Za nepřátelské postoje k Říši hrozilo občanům zatčení gestapem. Tak se stalo našemu učiteli Františku Hlouškovi, který byl odsouzen k pěti letům kázně, učiteli Karlu Sekenému - dva a půl roku vězení v Německu a mlynáři Ignáci Vrzalovi, za údajné mletí obilí lidem „na černo“, jenž skončil smrtí v koncentračním táboře.

Nejhorší ohrožení občanům nastalo ponejprve po udání, že se zde nacházejí zbraně - následovala prohlídka dům od domu i kostela německými vojáky - našťastí nic nenašli, i když nějaké zbraně byly ukryty až ve špičce kostela. Podruhé to bylo, když křtinský německý občan Josef Bezděk, pověřený Němci jako „starosta“ vedle dosavadního starosty Meluzína - téměř ke konci války náhle zmizel a nebylo vypátráno kam. Teprve po válce bylo zjištěno, že byl vhozen partyzány do jednoho z hlínkových dolů u Rudice, jimž šéfoval. V obou případech hrozilo našim občanům, že mohli být v odplatu uvězněni nebo i zastřeleni.

Velmi těžká situace nastala s příchodem jarních měsíců dubna a května, jinak běžně radostných, ale tentokráte, roku 1945, se s koncem války přiblížila východní fronta. Ustupující německé kolony provázelo letecké ostřelování a 25. dubna byl podniknut celodenní nálet na Křtiny a okolí. Lidé prchali do lesů a skrývali se v jeskyních a sklepích. Na silnici ležely rozbité motorky a zabítí koně. Zahynuli dva křtinští občané a několik jich utrpělo zranění s celoživotními následky. Ve sklepích jsme zůstali téměř 14 dní, až do osvobození 9. května.

Dr. Zdeněk Opletal, kronikář

Slovo pana rady - foršpon

V jarním čísle Zpravodaje jsme poprvé citovali z paměti JUDr. Ferdinanda Páska. Někdejší vrchní soudní rada bratislavského a později brněnského soudu se narodil v roce 1881 ve Křtinách, prožil zde v závěru devatenáctého století celé mládí a přesto, že jej po studiích zaměstnání zaválo na Slovensko, nikdy neztratil s Křtinami kontakt. Jeho bratr Karel, zakládající sokolský starosta, prožil celý život v rodném domě číslo 29 (dnes Drápelovi). Mnozí z nás si ještě pamatují Páskovo řeznictví v přístavku před domem.

JUDr. Ferdinand Pásek se vedle svého soudcovského povolání věnoval ve volných chvílích pečlivému studiu křtinské a rodinné historie. Není divu, jeho předkové patří k nejdéle zdokumentovaným obyvatelům Křtin. Žili zde již dávno před bitvou na Bílé hoře. V Páskově pozůstalosti se podařilo nalézt také například jedinečnou smlouvu o zrušení roboty ve Křtinách (Robot Abolitions Kontract) v originálním úředním opisu z roku 1786, o nž jsme informovali loni.

Pro nás je však v této chvíli důležitější jiná součást jeho pozůstalosti. Ta totiž představuje mimo jiné několik stovek stran strojopisných poznámek, z nichž některé obsahují unikátní svědectví o životě ve Křtinách na sklonku devatenáctého a v první půli dvacátého století. Je to jeho subjektivní pohled na události, z nichž se skládá historie naší obce, psaný svěbytným jazykem vzdělance, který vystudoval v závěru rakousko-uherské monarchie. Všimá si často bezvýznamných detailů, které by jinak dávno zanikly v zapomnění. Vzhledem k neexistujícím kronikářským záznamům z té doby jde navíc o velmi cenný materiál, který by bylo škoda nechat ležet bez užtku.

Spolu s Emilem Páskem mladším, Ferdinandovým prasnynovcem a opatrovníkem jeho pamětí, jsme se proto rozhodli s vámi na stránkách Zpravodaje postupně podělit o nejzajímavější části zápisků, v jakémisi neformálním seriálu. Dejme tedy nyní opět slovo panu vrchnímu soudnímu radovi:

„Křtinský, neboli březinský kopec je příčinou, že se koná objížďka na Proseč a Březinu, přes to že jeho vršek je skopaný a že není tak prudký, jako před léty býval. Dokud nebyla vybudovaná silnice na Březinu a dokud ten křtinsko-březinský kopec nebyl snížen, zakoušeli koně, než vytáhli náklad ke kapliče, tedy až nahoru, hrozná muka. Bití nepomohlo, koně se na nohách od vysílení chvěli, pěny potu s nich kapaly, bolavé mázance bičové pálily a nic platno nebylo. Nešlo to, síly jejich nestačily. Tak co? K Páskům pro foršpon.

Chvála Bohu, tyto koňské tragedie přestaly. Ostatně těch koní valně ubylo a ubývá, poněvadž je odstavují motorová vozidla.“

Stráž táhnoucí se od silnice až nad pivovar, nese od nepaměti označení Vlčeneč, dříve Vlčinec (Wlczinec), jak dokumentuje třeba mapa z roku 1826. Toto jméno rada Pásek ve svém textu nepoužil, protože jej zajímal jen nejjihnější okraj Vlčence - silnice k březínské kapliče.

Na osudech této silnice je nejlépe vidět, jak se mění svět kolem nás. V době ještě dřívější, kterou ani pan rada nepamatuje, se v místě, kde začíná serpentina pod kapličkou, silnice rozdělovala na cestu krajem lesa do Březiny a Proseče a na cestu kolem kapličky do Ubcí a Ochoze. Strážku nad rozcestím vlastnil tehdy kníže Lichtenstein. V těch místech byl otevřen jeden z mnoha křtinských lomů, jak dosvědčuje dr. Martin Kříž ve svém Průvodci do Moravských jeskyň, z roku 1900. Díky lomu došlo k terénní úpravě, kterou nám zaznamenal pan rada. Sklon silnice se trochu zmenšil, jenže to už začali koně ze silnice mizet, až vymizeli úplně. Pro automobil už kopec zdaleka nebyl takovým problémem. Přesto ještě v šedesátých letech minulého století bylo nemyslitelné vydat se tudy v zimním období autem. Jako děti jsme tak měli skvělý terén pro sáňkování a lyžování, bez nebezpečí, že nás nějaké auto vyruší.

Později začalo přibývat hazardérů a odvážlivců, kteří se pokoušeli kolem kapličky projíždět i v zimě. Přesto, že na to někteří doplatili i životem, s rozvojem automobilismu odvážlivců přibývalo. A tak nastoupily policejní sankce, které však automobilisty příliš neodradily. Sáňkařská dráha ve Vlčenci stala se definitivně minulostí.

Dnes je to dobře udržovaná silnice, sjízdná v létě i v zimě. Kdo by si ještě vzpomněl na někdejší trápení koňských potahů? Spolu s nimi upadlo v zapomnění i zajímavé slůvko „foršpon“, které pan rada užil v závěru svého textu. Hádám, že se mezi námi najde jen málo těch, kteří ještě vědí, co kdysi znamenalo. A tak pro poučení mladé generace přidáme malou vysvětlivku: foršpon, nebo též foršpan, byl pomocný koňský potah, který si formani u Pásků najímali, aby jim, v zápřahu s jejich vlastními koňmi pomohli vytáhnout těžký náklad ke kapliče. Dnes hrají úlohu takových foršponů v zimním období křtinští majitelé traktorů, kteří každou chvíli vytahují někoho z příkopu.

Emil Pásek a Petr Švenda

Zamyšlení nad 100 lety Sokola

Žijeme ve zvláštní době. Dobře, kdy věta „*nestíhám, nemám čas*“, se stala jakýmsi všeobecným zaklínadlem pro veškeré naše konání. Dobře to znám, mnoho let jsem to říkal také. Nechci říci, že to byly ztracené roky. Každý

holt tu školu života máme nějakou. Nakonec však nastane chvíle, kdy si řeknete to okřídlené „Quo vadis – kam kráčíš?“

Co má vlastně v životě smysl? Jistě čas, který člověk věnuje – říkejme tomu osobnímu, duchovnímu rozvoji. Porozumí-li člověk potřebám své duše, život se mu stává jednodušším. Rozvíjí své talenty, má práci, která je mu životním posláním i koníčkem, úkoly a cíle plní tak nějak lehčeji, i když pracuje velmi intenzivně a tvrdě. Známe je všichni – že by se to týkalo Jardy Jágra, Tomáše Kluse nebo třeba Karla Gotta? Od nás ze Křtin jistě pana děkana Prnky, toho jsme znali všichni.

Co dále? Jistě je i dobrou investicí čas věnovaný svému fyzickému zdraví. Mohu mít rád své nejbližší sebevíc. Vedu-li však život tak, že – většinou díky slabé vůli a neochotě se v něčem omezovat, můj život zhasne dříve, než by mohl, nikomu tím nepomohu – spíše naopak. K čemu je rodině otec či matka, věčně s něčím marodící a skuhrající, že ho někde píchá ...

Co nyní? Jsem-li v dobré kondici na těle i duchu, jistě je dobré věnovat co nejvíce času rodině, svým nejbližším.

Nyní, světe - div se, až na 4. místě, se dostávám k tomu, že bych si měl udělat i čas na nějakou tu práci. Je jistě třeba poplatit složenky, hypotéky, leasing, je třeba něco jíst, do něčeho se obléci. Je však cestou do pekel, chodím-li do práce jen proto, abych splatil výše uvedené. To jsem pak otrokem svých závazků, povinností, ony šéfují mne, nikoliv obráceně. A body 1-3 mohu směle škrtnout, na ty mně čas jistě nezbude. Jaká však skvělá myšlenka, řídit se tím, co Waldemar Matuška řekl jednou svému synovi: „*Waldo, dělej v životě co chceš, je mi to jedno, ale – hlavně ať to máš rád, ať Tě to baví*“. Nejlépe k tomu směřovat již od dětství. To nám bohužel ani ve škole, ani doma, moc často neříkají. O tom, že to jsou pak ty nejlépe prožité životy, nemá smysl pochybovat.

Nyní o něčem zcela odlišném. Je sobota večer, při pohádce jsem uspal děti a zjišťuji, že i Míšu. Beru tedy do rukou Zpravodaj věnovaný stoletému výročí TJ Sokol Křtiny. Je to fascinující čtení, co se autorům tohoto čísla podařilo dát dohromady. Je 22:15, o spánku nemůže být ani řeč. Co se mi vybaví, když si vzpomenu na své mládí a mého otce? V první řadě chvíle, kdy nám věnoval svůj ČAS. Jezdil s námi na koupaliště, trénoval nás ve fotbale, chodil s námi běhat kolem Tvarožné, hrál nohejbal, ping pong, tenis, v zimě hokej. Když mně bylo 14 let, zašel do Zbrojovky za tehdy legendárním trenérem mládeže panem Haraštou, ať se „přijde na toho máho mladýho podívat“. Bylo mi 18 a měl jsem díky tomu sjetou polovinu Evropy. Zjištění, že pravidelný trénink upevňuje návyky ve smyslu „chci-li něco, musím pro to i něco udělat, často i obětovat“, je jistě pro budoucnost mladého jedince důležitější, než v danou chvíli nějaké vyhrané či prohrané zápasy.

Opět tedy – co se mi znovu vybaví? Věnoval mi ČAS. Ne drahé hračky, luxusní oblečení, nejrůznější elektronické nesmysly, ale ČAS. Proto máme doma třeba i oslíka Dominika. Práce kolem zvířat nás baví, věřím však, že až bude náš Vašek jednou vzpomínat na své dětství, vybaví se mu chvíle strávené v lese na vyjížďkách, společné šermování, skákání na trampolíně či sportování v tělocvičně. V jakém autě ho jako kluka vozili, či co kdy dostal za hračky, až tak důležité nebude.

Proto, vážení rodiče, budoucí rodiče, svobodní mládenci či děvčata, prostě kdokoliv, kdo máte někdy aspoň trochu pocit, že byste přece jen občas mohli věnovat nějakou chvíli i něčemu jinému, než jen poradám, výsledovkám, úkolům, které se na Vás ze všech stran hrnou. Když uslyšíte na podzim výzvu Přemka Horka, Petra Švendy či kteréhokoliv dalšího ze zbylých Křtinských zdatných Sokolů, neváhejte. Zkusme obnovit tu tradici dob dávných i ne tak daleko minulých. Tenkrát statní štíhlí svalnatí pánové (aspoň dle dobových fotek), věřím, že i např. s dobrým zrakem, drtivě převažovali nad těmi s propadlými hrudníčky, pivními vaničkami a brýlkama na nose. Stejně tak zdravý výraz děvčat „jako z růže květ“ převažoval nad různě zmalovanými tvářičkami bez větší dávky energie, kterou prezentuje dnešní moderna.

Přehodnoťme svoje priority ve smyslu „na co chci, na to si čas udělám“. A udělejme si ten čas na své děti. Když budou děti v Sokole, Skautu, u hasičů a v dalších organizacích, nebudeme muset řešit věci jako kyberšikana, věčné sedění dětí u počítačových her, facebooku a podobně. Myslím, že tyto problémy dnešní doby zmizí jako mávnutím proutku. Je přece lepší, aby na nás děti vzpomínaly, jak s námi dělali kotrmelce v tělocvičně, než na to, že táta či máma byli věčně v práci a neměli na nás čas.

Děkuji tímto a smekám před Přemkem Horkem, Petrem Švendou a všemi dalšími dopisovateli, kteří věnovali velké množství času a energie tomu, aby nám dali možnost projít si tou velkou historií Křtinského Sokola.

S úctou Radek Brzobohatý

1844

Letošek je napěchován výročími, jako málokterý jiný. Jen pár dní po sokolském století nastalo ještě jedno kulaté výročí. Proto si dovolíme tímto článkem připomenout výročí události, která se odehrála ve Křtinách právě před 170 lety. Přesto, že v jejím případě není co slavit, zapsala se nesmazatelnou stopou do tváře naší obce a její důsledky jsou patrný dodnes.

Dům číslo 25 kováře Jiljího Mosera na návsi obývala zvláštní sešlost. Vedle tabačnicka Antonína Spáčila žila zde ještě výměnkářka Mariána Pásková a ranhojič exotického jména, Domin Nun. A jako výpomoc ke kravám docházela sem ještě svobodná třicetiletá nádenice Mariána Ťoupková, smutná hrdinka našeho příběhu. Dům stával na rohu v zatáčce silnice, vedle dnešního Obecního úřadu. Mnozí si ještě pamatují prodejnu obuvi a galanterie, která se tam nacházela půlruha století po události, o níž budeme vyprávět.

Byla svatodušní neděle 26. května 1844. Přesto, že slavnostní ráz pouti narušovalo velmi špatné počasí, Křtiny se hemžily osmi stovkami poutníků z Prostějova i odjinud. Poutníci se před nečasem ukryli v ambitech, jako už mnohokrát předtím a připravovali se na pondělní svatodušní mše.

K večeru vítr zesílil ve vichřici. Nádenice Mariána spěchala ještě do stáje k večernímu dojení, svíčku si postavila na žlab, aby viděla na práci, podojila krávy a chvatně odnesla mléko do stavení. Mezitím vichřice dále zmohutněla. Poryvy větru zlověstně lomcovaly korunami stromů a pokoušely se strhnout doškovou střechu stáje. Blížila se půlnoc. Dobytek byl neklidný, jako by tušil, že se schyluje k tragedii. Zapomenutá svíčka, stojící na okraji žlabu, pomalu dohořívala, až její plamen poprvé olízl slaměnou podestýlku. V mžiku byl v plamenech žlab, pak stáj a chlěvy. Došky na střeších vzplály mohutným plamenem, který se bleskově přenesl na šindelovou střechu kovářova stavení. Jeho obyvatelé v panice prchali ven.

Plameny se šířily k sousednímu stavení. Jedovatě šlehaly i směrem ke kostelu, ale nedosáhly ani přes cestu, i když vichřice ochotně odnášela mohutné roje jisker někam do tmy, směrem k Babicím.

Teď však nebyl čas sledovat strhující noční ohňostroj. Bylo třeba zabránit stůj co stůj rozšíření plamenů na sousední stavení číslo 26. Všichni měli ještě v živé paměti, jak před desíti léty zničil oheň v Březině pět gruntů. Řízení hasebních prací se proto ujal kaplan Antonín Horský. Pod jeho vedením přiložili ruce k dílu i prostějovští poutníci, takže po chvíli již bylo jasné, že sousední budovy budou ohně ušetřeny. Celé okolí ještě halil hustý dým z doutnajících trosek stavení, ale kaplan a jeho pomocníci si mohli oddechnout. Mají vyhráno.

Jejich úleva neměla však dlouhého trvání. Ve chvíli, kdy se dým z požáru ve větru rozplynul, ozval se vzrušený výkřik: „Svatá Anna hoří“. A skutečně. Střeše kaple vévodila tehdy obří dřevěná ozdobná váza, pobitá bílým plechem, kterou dnes můžeme spatřit již jen na velkém obraze v zámecké restauraci. Neuvěřitelnou náhodou jedna z jisker, odnášených větrem z hořícího domu, vylétla až nahoru, zapadla do mezery v plechu na samém vrcholku vázy a rozdmýchávána větrem vytvářela nyní dojem, jako by na váze zářila jasná hvězda. Váza hořela, ale jen na jediném místě. Kdyby se jí podařilo se střechy shodit, bylo by po požáru.

Zatímco nové ohnisko požáru sílilo, běžel kaplan Horský s několika pomocníky na faru pro faráře Stříže a spolu s ním pak do sakristie pro klíče od kaple. Ubíhaly cenné minuty, které mohly rozhodnout o dalším osudu kostela. Nebezpečného úkolu vyšplhat na střechu kaple se ujal kostelník Matěj Jahoda (*otec obrozeneckého skladatele a dirigenta A. K. Jahody-Křtinského*), který vystoupal se čtyřmi odvážnými prostějovskými poutníky po točitém schodišti do podkroví kaple a po trámech krovů přímo pod hořící vázu.

Ale vřeten o průměru dobrých třicet centimetrů, na němž byla váza upevněna, bylo pobité půlcoulovou obručí a vyztuženo železnými tyčemi. Nebylo možno je přerušit, ani jinak v chvatu uvolnit.

Prorazili tedy střechu vedle vázy, vyšplhali do otvoru a pokoušeli se hořící místo uhasit vodou, kterou přinášeli další dobrovolníci zesponu v putnách. Ale zatímco syčící voda stékala po rozpáleném plechu bez užitku dolů, oheň pod plechem nerušeně sílil.

Odvážlivci, balancující na krovech kaple ve výšce dobrých třiceti metrů nad hlavami přihlížejících, svůj boj přesto nevzdávali. Podávali si další a další vědra s vodou a usilovně pokračovali v hašení. Po půlhodině úporného boje se krov pod vázou náhle prolomil a hořící váza se shroutila do podkroví. Hašení bylo rázem u konce. Teď už šlo o spásu holých životů. Hasiči odhodili vědra, seskákali s hořících trámů na cihlovou klenbu stropu a v posledních vteřinách se vrhli ke schodišti. Jako zázrakem vyvázli všichni bez zranění. Nastal boj o záchranu točitého schodiště, které již shora olizovaly nemilosrdné plameny. Střechu Svaté Anny se zachránit nepodařilo.

Žár hořících krovů navíc stále více dotíral na šindelovou střechu hlavní kopule, vydatně posilován neustávající vichřicí. Bylo jen otázkou času, kdy kopule vzplane. První plamének zablikal ve spodním střešním okně naproti kapli a bleskově se rozšířil po střeše nahoru k lucerně, stojící na vrcholu báně. Během několika okamžiků připomínala kopule obrovskou hořící horu (*in einem Augenblicke stand der ganze Kirchendachstuhl in Flammen wie ein brennender Berg*). Za necelou hodinu strávil oheň celou kopuli, dřevěné konstrukce věže, včetně vzácných středověkých zvonů a hodinového stroje, střechy kůrů, střechu oratoře a školy. Ještě včas prostějovští poutníci ve spolupráci s italskými kameníky z Mramorky stačili strhnout střechu nad farní jídelnou. To konečně šíření plamenů směrem k faře zastavilo. Dnešní zámek tehdy ještě nestál.

Mezitím probíhal boj o záchranu interieru kostela. Oheň postupující shora po točitém schodišti ke kůru se nakonec podařilo zastavit, ale horních 23 schodů bylo zničeno. Varhany se podařilo zachránit jen s velkým úsilím. Přesto, že skrze průduchy v klenbách padal dovnitř žhavý popel, podařilo se včas uklidit vše, co mohlo uvnitř kostela vzplanout.

Jako poslední začaly doutnat střechy ambitů. V té chvíli dorazily posily z Rájce a Blanska s třemi hasičskými stříkačkami. Díky nim se podařilo zachránit alespoň ambity.

Pondělní ráno poskytlo nevyspalým poutníkům žalostný pohled na kostel zbavený střech a čpící spáleninou. Veškerý popel ze shořelých krovů odnesl v noci vítr. Cihlové půdy kostela zůstaly jako zameteny, nebylo co uklízet. Pouze na klenbě Svaté Anny bylo nalezeno dvacet kovových obručí z putýnek na vodu, které tam zanechali prchající hasiči. Přesto, že od té doby uplynulo již 170 let, lze pozůstatky požáru v podobě ohořelých schodů nalézt na půdách kostela i kaple Svaté Anny dodnes.

Asi nepřekvapí, že obvyklé pondělní svatodušní mše se tentokrát ve Křtinách nekonaly.

Práce na opravách byly zahájeny téměř okamžitě. Velkoryse k věci přistoupil majitel křtinského panství, pan František Xaver, hrabě Dietrichstein. Přes problémy v osobním životě (krátce po požáru ovdověl) věnoval ze svých lesů potřebné dříví a k tomu poskytl svého nejzkušenějšího políra, Šimona Kronfusse.

Novou vazbu, která zdobí půdy kostela dodnes, navrhl a zkonstruoval zkušený vídeňský tesařský mistr Fantišek Jakub Wiesgrill za pomoci tesařského políra Františka Koppa a čtyřicítí dalších tesařů. Když už byla taková mimořádná příležitost, nespokojil se Wiesgrill s pouhou kopií původní střechy, ale navrhl podstatně vyšší a elegantnější tvar střech. Novou věž navrhl dokonce o 23 metrů vyšší, než byla ta původní. Na druhé straně, po zkušenosti s hořící vázou bylo upuštěno od umístění velkých ozdobných konstrukcí na střechy.

Jednotlivé díly krovů byly sestavovány na silnici před kaplí Svaté Anny. Nárysy krovů měli tesaři nakresleny přímo na zdi ve sklepech pod ambity. Nákras věže se tam pod přemalbou dochoval dodnes. Podobná studie úpravy věže je ve fragmentu dochována i na zdi přímo ve věži.

Přesto, že konstruktéři pracovali klasickými primitivními prostředky, již 12. října byly střechy kostela opatřeny novou vazbou a do 11. prosince je pokryl břidlicí brněnský pokryvačský mistr Kornelius Leimbach.

Střechy oratoria, kůrů a kaple Svaté Anny mezitím zrekonstruoval místní tesařský polír Josef Chládek.

Dne 15. července následujícího roku byly na vrcholky střech místo někdejších mohutných váz umístěny pozlacené ozdoby v dnešních rozměrech.

Tři nové zvony odlil z materiálu posbíraného ze zničených historických zvonů olomoucký zvonař Leopold František Stanke. Slavnostní vyzdvížení proběhlo za obrovské účasti kněží i věřících v úterý, dne 29. července 1846. Představovalo poslední tečku za rekonstrukcí, jejímž výsledkem byl kostel

vyšší a elegantnější, zbavený těžkopádných střešních ozdob, dřevěných šindelů na střechách a nepřilíš efektního, jakoby nedokončeného zastřešení věže.

Hříčkou osudu vznikl požár ve stáji právě na tom místě, kde dnes každoročně na počátku adventu rozžháme obecní vánoční strom, aniž bychom tušili, že právě tady už kdysi zažehnuto bylo. Vrátime-li se zpět na začátek příběhu, s překvapením zjistíme, že za dnešní elegantní podobu kostela vděčíme vlastně roztržité křtinské nádenici Mariáně Ťoupkové.

Maria Anna Tiopek se narodila 3. listopadu 1814 manželům Karlu a Kateřině Ťoupkovým ve Křtinách, v čísle popisném 10. Letos by oslavila dvousté narozeniny. Nikdy se nevdala, živila se příležitostnou prací a zemřela jako padesátiletá dne 2. ledna 1864, v čísle popisném 45. Její zavinění požáru nebylo spolehlivě prokázáno, takže zůstalo jen u důvodného podezření.

Petr Švenda

1874

Může se to zdát neuvěřitelné, ale vodotrysk letošních kulatých výročí ještě ani zdaleka nevyschl. Není třeba připomínat stoletá výročí atentátu na arcivévodu Ferdinanda v Sarajevu, ani následné vypuknutí První světové války, přesto, že na život ve Křtinách měly i tyto události velký vliv. Pan Msgre. Peňáz učinil v té souvislosti zajímavý postřeh: během První světové války padl každý 30. obyvatel Křtin, přesto, že frontové linie přes Křtiny nevedly. Pro srovnání uvádí, že ve Francii padl v průměru každý 28-29. obyvatel a v Bretani každý čtrnáctý. Z jeho statistiky vyplývá překvapivý závěr, že v důsledcích byla pro Křtiny První světová válka několikanásobně krvavější, než ta Druhá. O vzpomínky na tyto události se ale dostatečně postarala celostátní media.

Za zmínku stojí jiné výročí. Svatodušní oheň z roku 1844, který jsme připomněli v předchozím článku, téměř zastínil jiný svatodušní oheň, který vypukl ve Křtinách na den přesně o třicet let později. V uplynulých týdnech tak proběhlo 140. výročí jeho vzniku. Událost nám připomíná farní Domácí protokol, kde se píše:

V neděli svatodušní (26.května) o 9. hod. večer vypukl ve Křtinách oheň ve stodole sedláka Vaňka (z neopatrnosti nebo zlovůle?), který se rozšířil rychlostí blesku na dvoře a v ulici stojící domy a ve čtvrt hodině stála 4 stavení se stájemi, šopami, stodolami, zásobami dříví atd. v plamenech. Byl to

hrozný pohled a kdyby nebyla panská stříkačka za obezřetného vedení pana patrona zasáhla, bylo by půl dědiny lehlo popelem. Tak zůstal oheň omezen na jmenované objekty. Shořely domy č.28 (Bartoň), č.30 (Vaněk), č.31 (Kučera) a č.74 (Flora). Vaňkovo stavení i s vedlejšími budovami shořelo do základů.

A jako by to nestačilo, o pouhý týden později se objevil ve farním protokolu další podobný zápis:

Hned nato v 1. neděli po sv. Duchu ... o 2. hod. odpoledne hořelo ve Křtinách. Oheň vyšel z domu vdovy Jakubcové a přenesl se na dům koláře Pressfreunda, který byl spojený s domem Jakubcové. Za hodinu oba tyto domy shořely.

Sbor dobrovolných hasičů v té době neexistoval. Do jeho založení chybělo ještě čtrnáct let. O těchto událostech se ve svých zápiscích zmiňuje rovněž soudní rada Ferdinand Pásek, čerpaje z Domácího protokolu. V jeho době vlastnili postižené domy již jiní majitelé: číslo 28 bylo obchodem Jindřicha Farlíka (dnes Jitřenka), číslo 30 vlastnil Antonín Knecht, rodák z Březiny (dnes rodina Horkova), č.31 vlastnil pekař Kocman (jeho potomci je vlastní dodnes) a číslo 74 vlastnil následník bývalého cukráře Kadlece (i toto číslo vlastní Kadlecovi potomci dodnes). *Patronem*, který dohlédl na řádné využití panské stříkačky nebyl podle pana rady nikdo jiný, než sám vlastník zdejšího panství, pan Vincenc, hrabě z Bubna a Litic.

Myslím, že si můžeme oddechnout, že máme letošní svatodušní svátky úspěšně, bez jediného požáru, za sebou.

Petr Švenda

Znáte tyto zajímavosti o naší obci?

1. Které význačné osobnosti zavítaly do Křtin a kdy?

V 18. století to byla císařovna Marie Teresie se svými syny, jež navštívila jeskyni Býčí skála, osvícenou na jejich počest loučemi (*přesto jeden z jejích synů později v roli císaře zrušil zábrdovický klášter a zabavil jeho majetek, včetně Křtin, pozn. red.*). V prvních letech dvacátého století se několikrát ve Křtinách zastavil básník Petr Bezruč u zdejšího lékaře dr. Liebigera, který byl jeho spolužákem ze studií. (*Není také vyloučeno, že se zde v závěru devatenáctého století zastavil císař František Josef I., který v letech 1873-1883 projížděl několikrát Jedovnicemi. O tom však žádné doklady nemáme, pozn. red.*).

2. Jaké byly výsledky sčítání lidu ke dni 31.12.1910?

V obci bylo 94 obytných domů, 530 českých a 15 německých obyvatel. 540 z nich vyznávalo římsko-katolické a 5 židovské náboženství.

3. Kdy byl založen Sbor dobrovolných hasičů ve Křtinách?

Stalo se tak 11. července 1886 a to slavnostním způsobem: mší svatou, střelbou z hmoždíků a večerní zábavou.

4. Kdy byl poprvé rozžehnut v obci vánoční strom?

Bylo to 26. prosince 1886, kdy hodná, chudá a pilná dívka byla obdarována.

5. Kolik mlýnů měly Křtiny v minulých letech?

Křtiny měly čtyři mlýny: jeden byl v místech bývalé farské stodoly (čp.3 u habrovské křižovatky), druhý byl pod kostelem v Josefovském údolí (čp.5), třetí byl šlapací a sloužil ke šrotování a čtvrtý v místech nynějšího "Horního mlýna", též s rybníkem a chovem ryb.

6. Jak se ztratily staré písemné záznamy o Křtinách? (Mají se na mysli středověké dokumenty, nikoli knihy, ukradené nedávno z farní knihovny, pozn.red.)

Švédové v roce 1645 dobyli Nový hrad, vydrancovali jej a přitom shořely také staré záznamy, jež sem byly před nimi ukryty.

Dr. Zdeněk Opletal, kronikář

I takový je osud ....

Možná jste také při návštěvě místního hřbitova narazili na pravé straně hřbitovní kapličky na povalený zanedbaný náhrobní pomník, nesoucí jméno JUDr. Ferdinanda Fridříška - zemřel 22.března 1918 - a fotografie tří členek jeho rodiny. Byl to křtinský starosta v letech 1879 - 1885, jenž jistě pro naši obec vykonal něco dobrého. Při příští návštěvě hřbitova položím tam hezkou květinu z naší předzahrádky.

Dr. Zdeněk Opletal, kronikář

Poznámka redakce: Vedení obce o existenci tohoto náhrobku ví a počítá s jeho umístěním na důstojnější místo v rámci probíhající rekonstrukce hřbitova.

Bůh vlajek a státních symbolů

Minule mne zaujaly dvoubarevné prapory na nejstarší sokolské fotografii. Místostarosta Emil Pásek následně vypátral, že Sokolové skutečně tenkrát červenobílou vlajku království Českého užívali, ve shodě se svou vlasteneckou snahou o obrodu národa a založení vlastního státu. Moje úvaha byla tedy v podstatě správná. Přesto se zdá, že bůh vlajek a státních symbolů s ní spokojen nebyl, což dal patřičně najevo:

Oslavy stoletého výročí se pochopitelně také nemohly obejít bez vlajek. Vlajkám se ale jaksi nechtělo na přípravě akce spolupracovat. Bůh vlajek se rozhodl kverulovat.

Už samotný výběr vlajek nebyl jednoduchý. Království České odvál čas a jeho červenobílou vlajku užívá dnes Polská republika, takže se pro sokolské účely příliš nehodí. Rozhodli jsme se proto, že použijeme vlajky dvě: státní a obecní. Ve srovnání s někdejšími sokolskými průvody, v jejichž čele kráčely desítky vlajkonošů, byl náš průvod poněkud komornější, o to více však odpovídal dnešní době.

K tomu jsme si vymysleli pěkný ceremoniál u Legionáře: za zvuků státní hymny jsme tam chtěli vytáhnout další státní vlajku na stožár, který jsme za tím účelem objednali. Jenže co čert nechtěl, nový vlajkový stožár sice dorazil, ale v provedení, které vylučovalo slavnostní vyzvednutí vlajky. Vlajka se tam musí zcela neslavnostně přišroubovat. Nezbylo nám, než ji upevnit na stožár už v předvečer akce a hymnu zatroubit až ke kladení věnce.

Ani to bohu vlajek nestačilo. V kritickou chvíli, den před oslavou, musel náhle z rodinných důvodů odcestovat klíčový účastník vlajkového ceremoniálu, důležitý člen organizačního výboru a vrchní vlajkonoš, Petr Matuska. Vypadalo to, že budeme muset legionářský ceremoniál zrušit.

Ale tak zlé to nakonec nebylo. Když jsem v duchu svatosvatě bohu vlajek a státních symbolů slíbil, že už mu do jeho věcí kecat nebudu, usmířil se. Ceremoniál se pak vydařil, Markova trubka vykouznila nejednu slzu dojetí a dokonce se mi zdálo, že i Legionář přestal na chvíli s kamennou tváří pokukovat po Farlíkově hospodě a spokojeně se pousmál.

Petr Švenda

Zpravodaj vyšel nákladem 300 ks.

Občanům Křtin je zdarma distribuován do poštovních schránek. Svoje příspěvky a náměty zasílejte na e-mailovou adresu zpravodaj@krtiny.cz, případně doneste na ÚM Křtiny ve fyzické podobě. Uzávěrka příštího čísla je **19.9.2014**. Za věcnou správnost příspěvku odpovídá autor. Redakční rada si vyhrazuje právo příspěvky dle potřeby krátit, případně stylisticky upravit nebo nezveřejnit. Vydává Komise pro informatiku Zastupitelstva městysu Křtiny. Šéfredaktor: Petr Švenda. Tisk - grafika PrintLab.

Registrováno MK ČR E 20584.